

Pam Jenoff

Het weeskind

Karakter Uitgevers B.V.

Proloog

Parijs

Ze zullen inmiddels wel naar me op zoek zijn.

Ik blijf op de granieten trap van het museum staan en grijp de leuning als houvast. De pijn slaat heftiger dan ooit toe in mijn linkerheup, die niet helemaal genezen is nadat hij vorig jaar is gebroken. Aan de overkant van de Avenue Winston Churchill, achter de glazen koepel van het Grand Palais, kleurt de maartse hemel roze bij het vallen van de avond.

Ik kijk even om een hoek van de gewelfde ingang van het Petit Palais. Aan de dikke stenen zuilen hangt een rood spandoek van twee verdiepingen hoog: DEUX CENTS ANS DE MAGIE DU CIRQUE – tweehonderd jaar magisch circus. Het is verlucht met olifanten, een tijger en een clown, in kleuren die in mijn herinnering veel feller waren.

Ik had tegen iemand moeten zeggen dat ik hier naartoe ging.

Maar dan zouden ze hebben geprobeerd me tegen te houden. Mijn vlucht, die ik maandenlang had gepland nadat ik in de *Times* had gelezen over de verwachte tentoonstelling, was goed georganiseerd: ik had in het verzorgingstehuis een verpleeghulp omgekocht om de foto te maken die ik naar het paspoortenbureau moest sturen, en het vliegtuigticket contant betaald. Ik was bijna betrapt toen de taxi die ik had besteld vlak voor zonsopkomst voor het tehuis stopte en luid claxonneerde. Maar de bewaker aan de balie sliep door.

Ik verzamel al mijn krachten en klim verder de trap op. Na iedere pijnlijke stap blijf ik even staan. In de lobby is het openingsfeest al in volle gang, groepjes mannen in smoking en vrouwen in avondjurken mengen zich onder het uitvoerig beschilderde plafond van de koepel. Flarden Frans zwermen om me heen als een lang vergeten parfum dat ik verlangend opsnuif. Bekende woorden druppelen weer binnen, eerst een stroompje, dan een rivier, ook al heb ik ze al een halve eeuw nauwelijks meer gehoord.

Ik stop niet bij de balie om me te melden; ze verwachten me niet. In plaats daarvan baan ik me, terwijl ik de bladen met hors-d'oeuvres en champagne die worden rondgedragen ontwijk, een weg over de mozaïekvloeren, langs muurschilderingen naar de circustentoonstelling, waarvan de ingang wordt aangegeven door een kleinere versie van het spandoek dat buiten hing. Uitvergroete foto's hangen aan draad dat je met het blote oog niet kunt zien aan het plafond, met daarop afbeeldingen van een degenslikker, dansende paarden en nog meer clowns. Op de bordjes onder elke foto zie ik namen die bij me terugkomen als een lied: Lorch, D'Augny, Neuhoff – beroemde Europese circusfamilies, geveld door de oorlog en de tijd. Bij de laatste naam beginnen mijn ogen te branden.

Verderop zie ik een poster van een vrouw die aan zijden doeken

hangt, met één been naar achteren gestrekt in een arabesk. Ik herken haar jeugdige gezicht en lichaam nauwelijks. In mijn hoofd begint het liedje van de draaimolen, blikkerig en vaag als een muziekdoos. Ik voel weer de verzengende hitte van de lampen, zo heet dat mijn huid eraf zou schroeien. Een vliegende trapeze hangt boven de tentoonstelling, op zo'n manier bevestigd dat het lijkt alsof er iemand in bezig is. Zelfs nu hunkeren mijn bijna negentigjarige benen ernaar om naar boven te klimmen.

Maar ik heb geen tijd voor herinneringen. Het had me, zoals tegenwoordig met alles, meer tijd gekost om hierheen te komen dan ik dacht, en er is geen minuut te verliezen. Ik slik de brok in mijn keel weg en loop verder langs de kostuums en hoofdtoeien, artefacten van een voorbije cultuur. Eindelijk ben ik bij de wagon. Een paar zijpanelen zijn weggehaald, zodat de benauwde, krappe slaappleatsen zichtbaar zijn. Het valt me op hoe klein de ruimte is, nog niet half zo groot als de kamer in het verpleeghuis die ik moest delen. In mijn herinnering was het hier veel ruimer geweest. Had-den we daar echt maandenlang gewoond? Ik steek mijn hand uit naar het rottende hout. Zodra ik de wagon in de krant had zien staan, wist ik dat het dezelfde was, maar ergens had ik het niet durven geloven, tot nu.

De stemmen achter me klinken luider. Ik kijk snel achterom. De opening is afgelopen en de genodigden komen nu naar de expositie. Over een paar minuten is het te laat.

Ik kijk nog één keer om en kruip dan snel onder het touw van de afzetpaaltjes door. Verstop je, lijkt een stem te zeggen – het lang verborgen instinct dat weer de kop opsteekt. In plaats daarvan tast ik met mijn hand onder de wagen. Daar is het kastje, precies zoals ik het me herinner. Het deurtje klemt, maar als ik er op een bepaalde manier tegenaan duw... Het klapt open en ik herinner me

de opwindning van een jong meisje dat zoekt naar de gekrabbelde uitnodiging voor een geheim rendez-vous.

Maar als ik erin tast, stuiten mijn vingers slechts op een kille, donkere ruimte. Het kastje is leeg en mijn droom dat zich hier misschien de antwoorden bevinden, gaat in kille rook op.

1

Noa

Duitsland, 1944

Eerst klinkt het zacht, als van de zoemende bijen die ooit achter papa aan zaten op de boerderij, waarna hij een week lang met zwachtels rondliep.

Ik leg de borstel neer die ik had gebruikt voor het schrobben van de vloer, het marmer dat ooit glansde maar nu vol barsten zat van hakken van laarzen en dunne sporen van modder en as die er nooit meer uit gaan. Terwijl ik luister naar waar het geluid vandaan komt loop ik het station door onder het bord waarop met dikke zwarte letters staat: BAHNHOF BENSHEIM. Een grote naam voor iets wat niet meer is dan een wachtkamer met twee wc's, een loket en een worstenkraam dat alleen open is als er vlees verkrijgbaar is en het weer niet al te slecht is. Ik buk me om een munt op te rapen die onder een van de banken ligt en steek hem in mijn zak. Het verbaast me wat mensen allemaal vergeten of achterlaten.

Buiten stijgt mijn adem in wolkjes op in de avondlucht van februari. De hemel is een collage van ivoorwit en grijs en voorspelt nog meer sneeuw. Het station ligt laag in een dal, omringd door heuvels die aan drie kanten dichtbegroeid zijn met dennenbomen waarvan de scherpe groene toppen boven de besneeuwde takken uitsteken. Er hangt een geur van verschroeiing. Voor de oorlog uitbrak was Bensheim slechts een van die kleine stopplaatsen waar de meeste reizigers langskwamen zonder er erg in te hebben. Maar het lijkt erop dat de Duitsers alles benutten, en de locatie is gunstig om 's nachts treinen en locomotieven te stallen.

Ik ben hier bijna vier maanden. In de herfst was het niet al te slecht geweest en ik was blij dat ik een schuilplaats had kunnen vinden nadat ik was weggestuurd met proviand voor twee dagen – drie als ik zuinig aan deed. Het tehuis waar ik had gezeten nadat mijn ouders erachter waren gekomen dat ik in verwachting was en me de deur uit hadden gezet, lag discreet op afstand van de bewoonde wereld, en ze hadden me ook in Mainz kunnen afzetten, of op zijn minst in de meest nabijgelegen stad. Maar ze deden gewoonweg de deur open en lieten me te voet vertrekken. Ik was naar het station gelopen voordat ik besepte dat ik nergens naartoe kon. In de maanden dat ik weg was had ik meer dan eens overwogen terug naar huis te gaan en om vergiffenis te smeken. Ik was er niet te trots voor. Ik zou op mijn knieën gegaan zijn als ik had gedacht dat het effect zou hebben gehad. Maar op de dag dat mijn vader me wegstuurde, had ik aan zijn woedende blik gezien dat hij zijn hart voor me had gesloten. Een tweede afwijzing zou ik niet aankunnen.

Het geluk was echter met me toen bleek dat er een schoonmaakster werd gevraagd voor het station. Ik kijk nu van achter het gebouw naar de kleine kast waar ik een matras op de grond heb liggen. Ik draag nog steeds de zwangerschapsjurk waarin ik mijn huis verliet,

alleen valt hij nu wijd om me heen. Het zal natuurlijk niet altijd zo zijn. Ik zal een echte baan vinden – een die me meer oplevert dan brood dat nog net niet beschimmeld is – en een fatsoenlijke woning.

Ik zie mezelf in het raam van het station. Ik val niet echt op met mijn asblonde haar dat bleekt in de zon, en mijn lichtblauwe ogen. Ooit stoorde ik me aan mijn alledaagse uiterlijk; hier is het een voordeel. De twee andere stationsmedewerkers, het meisje dat de kaartjes verkoopt en de man in de kiosk, komen en gaan elke dag zonder nauwelijks iets tegen me te zeggen. De reizigers lopen langs met de dagelijkse editie van *Der Stürmer* onder hun arm, trappen hun peuk uit op de grond en zijn niet geïnteresseerd in wie ik ben of waar ik vandaan kom. Ook al is het eenzaam, het is precies naar mijn zin. Ik kan geen vragen over het verleden beantwoorden.

Nee, mij merken ze niet op. Maar ik zie hen wel, de soldaten met verlof en de moeders en echtgenotes die elke dag hoopvol het perron afspeuren naar een zoon of echtgenoot voordat ze weer alleen weggaan. De mensen die proberen te vluchten kun je altijd herkennen. Ze proberen er normaal uit te zien, alsof ze op vakantie gaan. Maar hun kleren zitten te strak van alle lagen die ze over elkaar heen dragen en hun tassen zitten zo vol dat ze elk moment dreigen te barsten. Ze maken geen oogcontact, maar duwen met een bleek, gespannen gezicht hun kinderen vooruit.

Het gezoem wordt harder en hoger. Het komt uit de trein die ik eerder had horen aankomen en die nu op het achterste spoor staat. Ik loop erheen, langs de bijna lege kolenvaten waarvan uit de meeste de inhoud allang naar troepen die in het oosten vechten is gegaan. Misschien heeft iemand een motor of een andere machine aan laten staan. Ik wil er niet de schuld van krijgen en het risico lopen dat ik mijn baan kwijtraak. Ondanks mijn beroerde situatie weet ik dat het altijd erger kan – en dat ik geluk heb dat ik hier ben.

Ik heb geluk. Dat had ik voor het eerst gehoord van een oudere Duitse vrouw die een haring met me deelde in de bus naar Den Haag, nadat ik mijn ouderlijk huis had verlaten. ‘Jij bent het Arische ideaal,’ zei ze tussen twee smakkende vishappen door terwijl we omreden over wegen vol kraters.

Ik dacht dat ze een grapje maakte; ik had alledaags blond haar en een klein, stomp neusje. Ik was stevig gebouwd – atletisch, totdat ik zachte rondingen kreeg. Anders dan wat de Duitse vrouw me ’s avonds had toegefluisterd, had ik mezelf altijd als middelmatig beschouwd. Maar nu was er tegen me gezegd dat ik precies goed was. Voor ik het wist vertrouwde ik de vrouw toe dat ik zwanger was en dat ik de deur uit gezet was. Ze zei dat ik naar Wiesbaden moest gaan, en schreef op een briefje dat ik een kind van het Reich droeg. Ik pakte het aan en ging op pad. De vraag of het gevaarlijk was om naar Duitsland te gaan of dat ik moest weigeren kwam niet bij me op. Iemand wilde kinderen zoals het mijne. Mijn ouders zouden liever doodgegaan zijn dan hulp hebben aanvaard van de Duitsers. Maar de vrouw zei dat ze me daar onderdak zouden geven, hoe slecht konden ze dan zijn? Ik kon nergens anders naartoe.

Ik had geluk, zeiden ze daar ook toen ik in het tehuis kwam. Ook al was ik Nederlands, ik werd beschouwd als Arisch, en mijn kind – dat in andere gevallen de schandelijke naam van *uneheliches Kind*, buiten het huwelijk verwekt, zou krijgen – zou waarschijnlijk gewoon in het Lebensborn-programma opgenomen worden en grootgebracht in een goed Duits gezin. Ik was er bijna een halfjaar gebleven, waarin ik las en in het huishouden hielp totdat mijn buik te dik werd. Het tehuis was, hoewel niet bijzonder, modern en schoon, ontworpen om baby’s in goede gezondheid ter wereld te laten komen voor het Reich. Ik had een flink meisje leren kennen, Eva, die een paar maanden langer zwanger was dan ik, maar

op een nacht toen ze wakker werd in het bloed, brachten ze haar naar het ziekenhuis en ik zag haar nooit meer terug. Daarna bleef ik op mezelf. Niemand van ons zou er lang blijven.

Bij mij begon het op een kille ochtend in oktober toen ik van de ontbijttafel opstond en mijn vliezen braken. De achttien uur daarna waren een waas van helse pijn onderbroken door bevelen, zonder een woord van aanmoediging of geruststelling. Ten slotte was de baby met een jammerkreet ter wereld gekomen en mijn hele lichaam trilde van leegte, als een machine die wordt uit gezet. Er verscheen een vreemde blik in de ogen van de verpleegster.

‘Wat is er?’ wilde ik weten. Ik mocht het kind niet zien. Maar ik verbeet mijn pijn en kwam half overeind. ‘Wat is er mis?’

‘Niets aan de hand,’ stelde de arts gerust. ‘Het kind is gezond.’ Zijn stem klonk echter verontrust, zijn ogen achter de dikke brillenglazen keken geschokt boven het roomwitte laken uit. Ik boog naar voren en keek in twee doordringende koolzwarte ogen.

Dat waren niet de ogen van een Arisch kind.

Toen begreep ik de zorg van de dokter. Het kind had niets van het perfecte ras. Een of ander verborgen gen, van mijzelf of van de Duitser, had hem donkere ogen en een olijfkleurige huid bezorgd. Hij zou niet in het Lebensborn-programma worden opgenomen.

Mijn kind liet een schrille, hoge kreet horen, alsof hij zijn lot had vernomen en ertegen protesteerde. Ik had mijn armen naar hem uitgestoken, ondanks de pijn. ‘Ik wil hem vasthouden.’

De dokter en de verpleegster die details over het kind op een formulier had genoteerd, keken elkaar ongemakkelijk aan. ‘Dat doen we niet, dat staat het Lebensborn-programma niet toe.’

Ik kwam moeizaam overeind. ‘Dan neem ik hem mee en vertrek.’ Dat was bluf geweest; ik had geen huis om naartoe te gaan. Bij mijn aankomst had ik papieren getekend waarin ik mijn rechten op hem

had afgestaan, in ruil voor mijn verblijf, en er waren bewakers... Ik kon zelfs amper lopen. 'Toe, laat me hem heel even vasthouden.'

'*Nein.*' De verpleegster schudde resoluut haar hoofd en glipte de kamer uit toen ik bleef smeken.

Toen ze eenmaal uit het zicht was, liet de arts zich door iets in mijn stem vermurwen. 'Heel even dan,' zei hij, en met tegenzin gaf hij me de baby aan. Ik staarde naar het rode gezichtje, snoof de heerlijke geur op van zijn hoofdje dat puntig toeliep van de vele uren geboortestrijd, en keek naar zijn ogen. Die prachtige ogen. Hoe kon zoiets volmaakt niet hun ideaal zijn?

Maar hij was van mij. Ik werd door een golf liefde overspoeld. Ik had dit kind niet gewild, maar op dat moment verdween alle spijt, en daarvoor in de plaats kwam verlangen. Paniek en opluchting kregen de overhand. Ze wilden hem niet hebben. Ik zou hem mee naar huis moeten nemen omdat er geen andere keus was. Ik zou hem houden, een manier vinden...

Toen kwam de verpleegster terug en trok hem uit mijn armen.

'Nee, wacht,' protesteerde ik. Terwijl ik uit alle macht naar mijn kind reikte, voelde ik iets scherps in mijn arm. Ik werd draaierig in mijn hoofd. Handen duwden me achterover op het bed. Alles werd vaag, terwijl ik nog steeds die donkere ogen zag.

Ik werd alleen wakker in die kille, steriele verloskamer, zonder mijn kind, zonder een echtgenoot of moeder of zelfs maar een verpleegster – een leeg omhulsel waar niemand meer iets om gaf. Naderhand zeiden ze dat hij in een goed gezin terecht was gekomen. Ik kon onmogelijk weten of ze de waarheid vertelden.

Mijn keel is droog als ik probeer de herinnering weg te slikken. Dan stap ik vanuit het station de bijtende kou in, opgelucht als de *Schutzpolizei des Reiches*, de loerende staatspolitie die op het station patrouilleert, nergens te zien is. Hoogstwaarschijnlijk zitten ze met

een heupflles tegen de kou in hun wagen. Ik speur de trein langs en probeer het gezoem te lokaliseren. Het komt uit de achterste goederenwagon, vlak naast de wagon voor het personeel – niet uit de locomotief. Nee, het is van iets wat zich in de trein bevindt. Van een levend wezen.

Ik blijf staan. Ik heb er altijd voor gezorgd om niet te dicht bij de treinen te komen, altijd weg te kijken als ze langsrijden – omdat ze Joden vervoeren.

Ik woonde nog thuis in ons dorp toen ik voor het eerst had gezien hoe mannen, vrouwen en kinderen op het marktplein op die vreselijke manier bijeengedreven werden. Ik was huilend naar mijn vader gerend. Hij was vaderlandslievend en kwam altijd voor iedereen op – waarom daar niet voor? ‘Het is verschrikkelijk,’ erkende hij. Zijn grijzende baard had gele vlekken van het pijproken. Hij had de tranen van mijn wangen geveegd en me een vage uitleg gegeven over manieren om hiermee om te gaan. Maar dat had niet kunnen voorkomen dat mijn klasgenootje Steffi Klein met haar jongere broertje en haar ouders naar het station was gedirigeerd, in dezelfde jurk als ze een maand eerder op mijn verjaardag had gedragen.

Het geluid blijft aanzwellen, het lijkt bijna op het janken van een gewond dier in het struikgewas. Ik speur het lege perron af en kijk even om naar het station. Kan de politie het geluid ook horen? Ik blijf onzeker aan de rand van het perron staan en tuur over het lege spoor dat me van de goederenwagon scheidt. Ik zou gewoon weg moeten lopen. Sluit je ogen, is de les van de afgelopen oorlogsjaren geweest. Je met andermans zaken bemoeien heeft nog nooit iemand iets goeds opgeleverd. Als ik word betrapt terwijl ik loop rond te neuzen op delen van het station waar ik niet hoor, word ik ontslagen, heb ik geen woonplek meer, of misschien word ik zelfs

gearresteerd. Maar ik heb nooit mijn ogen ergens voor kunnen sluiten. Te nieuwsgierig, zei mijn moeder toen ik klein was. Ik wilde altijd alles weten. Ik doe nog een stap, omdat ik het geluid dat als ik dichterbij kom op huilen lijkt, niet kan negeren.

En al helemaal niet het piepkleine voetje dat ik door de openstaande deur van de wagon zie.

Ik trek de deur wijder open. 'O!' Mijn stem weerklinkt gevaarlijk hard in het donker, straks word ik ontdekt. Er liggen baby's, ontelbaar veel kleine lijfjes, op de met hooi bedekte vloer van de wagon, dicht opeen en boven op elkaar. De meesten bewegen niet en ik kan niet uitmaken of ze dood zijn of slapen. In deze stilte vermengen zich deerniswekkende kreetjes met snikken en kreuntjes als het geblaas van lammeren.

Ik zoek steun tegen de zijkant van de wagon, ik krijg nauwelijks adem in de walm van urine, feces en braaksel die me aanvliegt. Sinds mijn komst hier heb ik me afgesloten voor de beelden, als voor een nare droom of een film die niet echt kon zijn. Maar dit is iets anders. Zoveel baby's, helemaal alleen, uit de armen van hun moeder gerukt. Ik voel een stekende pijn in mijn buik.

Ik sta machteloos voor de wagon, verstijfd van schrik.

Waar kwamen deze baby's vandaan? Ze moesten nog maar net aangekomen zijn, want in die ijzige kou konden ze niet lang overleven.

Maandenlang heb ik de treinen naar het oosten zien rijden, met mensen waar vee en zakken met graan hadden moeten staan. Ondanks de verschrikking van het transport, had ik mezelf wijsgemaakt dat ze naar een kampement of een dorp gingen, ergens waar ze bij elkaar zouden blijven. Het was een wazige voorstelling van zaken, maar ik dacht dat er misschien hutten of tenten zouden zijn, zoals de camping ten zuiden van ons dorp in Nederland voor mensen die

geen echte vakantie konden betalen of die de voorkeur gaven aan een landelijker omgeving. Een nieuwe vestigingsplaats. Maar aan deze overleden en stervende baby's zie ik dat het een leugen was.

Ik kijk achter me. De treinen waarin mensen zitten worden altijd bewaakt. Maar hier is niemand – omdat de kans dat de baby's weglopen domweg niet bestaat.

Het dichtst bij me ligt een baby met een grauwe huid en blauwe lipjes. Ik probeer het dunne laagje vorst van zijn wimpers te vegen maar het kind is al stijf en overleden. Ik trek in een reflex mijn hand terug en laat mijn blik over de andere baby's gaan. De meeste van hen zijn naakt of slechts gewikkeld in een deken of doek, ontgaan van alles wat hen had kunnen beschermen tegen de ijzige kou. Maar midden in de wagon steken twee gave zachtroze sokjes omhoog van een baby die verder niets aanheeft. Iemand had genoeg om het kind gegeven om steek voor steek die sokjes te breien. Een snik ontsnapt aan mijn lippen.

Een baby tilt zijn hoofdje op tussen de andere. Het hartvormige gezichtje is besmeurd met stro en feces. Het kind kijkt niet gepijnigd of verdrietig, maar verbaasd, alsof het wil zeggen: Wat doe ik hier? Het heeft iets bekends: koolzwarte ogen die me doordringend aankijken, zoals ook op de dag waarop ik bevallen was. Mijn hart zwelt.

Het gezichtje trekt ineens samen en het kind zet een keel op. Ik steek snel mijn armen uit en probeer over de anderen heen te reiken voordat iemand het hoort. Ik kan net niet bij het kind dat nu harder huilt. Ik probeer de wagon in te klimmen, maar de kinderen liggen zo dicht op elkaar dat ik bang ben dat ik op een van hen zal stappen. Wanhopig strek ik mijn armen weer uit, steeds verder. Ik pak de huilende baby op en probeer hem stil te krijgen. Hij voelt ijskoud aan, naakt op een vuile stoffen luier na.

De baby lijkt zodra hij in de kromming van mijn arm ligt meteen te kalmeren. Zou dit mijn kind kunnen zijn, bij me teruggebracht door het lot of het toeval? Zijn oogjes gaan dicht en zijn hoofd valt naar voren. Of hij slaapt of stervende is, ik heb geen idee. Ik loop met hem bij de trein vandaan. Dan draai ik me om: als een van de andere kinderen nog leeft, ben ik hun enige kans. Ik moet meer kinderen meenemen.

Maar het kind dat ik vasthoud huilt weer, het schrille geluid doorklieft de stilte. Ik leg een hand over zijn mond en ren terug het station in.

Ik loop naar de kast waar mijn matras ligt. Bij de deur blijf ik staan en kijk radeloos om me heen. Ik heb niets. In plaats daarvan loop ik het damestoilet in, waar ik na de goederenwagon de gebruikelijke bedompte lucht nauwelijks meer ruik. Bij de wastafel veeg ik het vuil van het gezicht van de baby met een van de schoonmaakdoekjes. Het kind voelt nu warmer aan, maar twee van zijn teentjes zijn blauw en ik vraag me af of die kunnen afsterven. Waar komt hij vandaan?

Ik maak de vieze luier open. Het is een jongetje, net als mijn kind. Als ik goed kijk, zie ik dat zijn kleine penis er anders uitziet dan die van de Duitser, of die van de jongen op school die hij me had laten zien toen ik zeven was. Hij is besneden. Steffi had dat woord een keer gezegd toen ze me uitlegde wat er met haar kleine broertje was gebeurd. Het kind is Joods. Niet van mij.

Ik doe een stap naar achteren als de realiteit die ik al die tijd al wist tot me doordringt: ik kan in mijn eentje geen Joods kind, of welk kind ook, houden terwijl ik twaalf uur per dag het station moet schoonhouden. Wat had me bezielde?

Het kind draait zich om op de richel van de wastafel waar ik hem heb neergelegd. Ik schiet net op tijd naar voren om hem op te van-

gen voordat hij op de harde tegels kan vallen. Ik ben geen baby's gewend en ik houd hem nu op armlengte, als een gevaarlijk dier. Maar hij komt dichterbij en duwt zijn gezichtje in mijn hals. Ik maak onhandig een luier van de andere schoonmaakdoek en verlaat dan met het kind het toilet, loop het gebouw uit, terug naar de wagon. Ik moet hem terugleggen, alsof er niets gebeurd is.

Aan de rand van het perron blijf ik stokstijf staan. Een van de bewakers loopt nu langs het spoor en verspert me de weg naar de trein. Ik kijk wanhopig om me heen. Vlak naast het station staat een melkwagen met achterin hoog opgestapelde melkbussen. In een impuls loop ik erheen. Ik laat de baby in een van de lege bussen glijden en probeer niet te denken aan het ijsskoude metaal op zijn blote huid. Hij maakt geen geluid maar staart me alleen hulpeloos aan.

Ik duik weg achter een bank als het portier van de wagon wordt dichtgeslagen. Over een seconde zal hij vertrekken, met het kind.

En niemand zal weten wat ik heb gedaan.